

27
rätta. Förbiudandes här medh allom them/ som för
Wår skul wele och stole göra och lata/ at tilfoga them i
någon måtto här emoot hinder eller försång/ så fårt
hwarjom och enom är at vndwisa Wår hämd och wre-
de. Actum på Wårt Konglige Slott Stockholm Den
ii. Augusti, Anno 1651.

CHRISTINA.

Kongl. May: til Swertgel

Förordning

Om Myntet.

Anno M. DC. LIII.

STOCKHOLM,

Tryckt hos Heinrich Keyser.

20. 144.
19

ii Christina

medh Gudz Nåde /
 Sweriges / Gødhes och
 Wändes Drottinna /
 Steorfurstinna til Fin-
 land / Hertiginna vith Esiland / Carelen / Pechmen /
 Berden / Steetin Pommern / Cassuben och Wenden /
 Furstinna til Rügen / Frew öfwer Ingermanland och
 Wismar. Gøde witterligt / at ändoch Wij hafwe ähr
 1645. til at söderkomma och afhjelpa den olikheet medh
 Myntet / och ens och anners egenwillige siegrande af
 Rixz Dalen och andre fremmande Mynte Sorter öfwer
 thes wärde / lätit fatta och af Tricket wihgå en Ord-
 ning och öppet Placet, huruledes och hwadh Mynte
 här i Rixlet Handel och Wandel bruke i zit och gångse
 wara skule sättandes alle på Wäret egie Sölswern mynt
 och thet valverandes effter sitt råttia wärde emot Rixz
 dalen / men låtandes Wäret Kopparmynt sitt lopp /
 i förhoppning / at thet siagh sielse medh tuden särtia och
 til sitt förordnade wärde lånetia skule / så och sielse
 Rixz dalen / såsom förmedelsi en allmen bewillning
 gifwit sitt pris i Opbörd och Begiffit effter närwarande
 de

24A
 Unsell
 9584

de tidslopp: Och thet i alle til den ånde/ at alle Wäre
trogne Undersåhere/ sampt alle andre vthi Wärt
Rike och theß vnderliggande Provincier skulle sigh
effter ber.^{te} Ordning/ såsom thet i sigh sielff är
helsosam/ och på godh stål funderat/ hörsamligst råte
ta/ och then behörligen i acht taga; Doch lijkvål
effter Wij nu icke vthan stort misshagh och förtret
spörte och sdenimme/ huru såsom merh.^{te} Placat blifs
tver förmedelst en hoop egennyttige Nennistors skade-
lige och oloflige praktiker öfvertrådt/ serdeles thet vthi
innan/ at thet sigh så en som amman tydh vnderstå och
fördrifva vthgiffwa och vpbåra Riksdaleren öfver
sitt råtte pris och värde/ in på 16. Marsi Koppat
mynt/ och af somblige wäl mehra och högre/ thet i sigh
sielff icke allenast heelt är oståligt/ vthan hafver och
satt Myntet och valoren vthi en sådan confusion och
ombrighet/ at alle Riksdödheter äre nu öfvermåte
ton opsatte och stegrade wordne/ at den gemene Man
är der igenom märckeligen besvärat och förarmat
bifiven/ hwilket Öf i mhet lengre ståat til at lida/
eller låta ostraffat. Wij hafwe fördenstull för en
högh nödterst och helsosamligen tractat åstwanb.^{te}
Wärt förtige Mynt Placat at öfversij/ och åter på
nott at Trocket låta vthgå/ sträng och allvarligan be-
dandes och besallandes/ at effter thet är thet i mhet
så och Andrens och Wäre Undersåheres wälstånd
och Commerciernes förkofring och lopp tillämpat/ thet

146.
thet fördenstull alle Wäre Undersåhere/ semtvål och
alle andre/ som Öf medh hörsamheet äre tilbundne/
at thet thet obrotligen hålla och effterkomma/ aldeles
som thet vthi efftersöliande Puncter vthtryckeligen
förmåte är.

I.

Först wile Wij/ at Wärt och Wäre Förfäders Guld/
Eölsiver och Kopparmynt/ skall gå och gälla öfver
hele Wärt Rike Swerige och theß vnderliggande
Provincier; Tagas och giffwas af alle Wäre Underså-
here/ så och här handlandes eller wistandes fremman-
de/ vthi thetas råtte värde/ och såsom här effter föllier.
Eedan så stole och gode och wickelge Riksdaler hele/
halwe och orter/ så wida thet effter Komerske Rikz
Myntordning slagne äre/ för traffiquens skull i Nabo-
skapet gille och gängse warda: Så och store Guld-
sorter, enkammerligen wickelge och osörfalskade Portu-
galöser/ Rosenobler/ Engellotter och Ducater i lika
måtto tagas och vthgiffwas måge/ vthi sin råtte pris
och värde. Allt annat fremmande Mynt/ ehwadh
namn thet hafver/ som färran eller i Naboskapet
slaget är/ skall hwarken i Wäre/ eller Wäre gode
Måns af Ridderskapet vpbörder anammad/ eller i
Köpenkap/ Handel och Wandel gälla eller brukat blifs-
wa; Vthan then thet hafver eller öfverkommer/
åge thet för brutte Eölsiver eller Pajement/ och thet
han thet bår på Wärt Mynt/ skall honom theß råtte
A ij Eöls

Edlswärde medh wårt Mynt betalt warda ;
Eller ther han ser sigh annorslides at görader mehra
gaan medh / hafwe tilstånd at söhra thet af Rysket.
Och ändoch Wis thetta således wele hållte och effter
kommit hafwa ; Lyfwäl hafwe Wis thetta så wisda
welat limitera på Wäre Grenzer emot Pohlen och
Rysland / at för the starkte traffiquer skull / som i Riga
och Dorpe ochur Littowen / hwilt Rysland och Chur-
land / och på Narfwen / Nyen / Rexholm och Dorpe
ochur Rysland och Mustow driffwes / thet Polniste
Mynt ochi Riga och Dorpe / sampt omligglande Städ-
ter / och thet Rysket / Narfwe / Nyen / Rexholm och Dorpe
i sitt råtta wärde gå och gälla / och åter sådan til
respective Littowen / hwilt Rysland / Churland / Rys-
land eller Mustow söhras må och kan / thetne Artikel
ellest i andre mätte oförkränkt.

II.

Alle Contraeter / här rörandes af Låhn / Wärel / Kö-
penstap eller andre Handlingar skole sördenskul måge
gödras och slutas på sörbet. Guld sorter / Wäre Edl-
swärmynt / Ryskdaler in specie och Wäre Koppars-
mynt / medh sådan stahl / at hwad som på Wärel
är handlat / remitterat eller dragit / det betalas och full-
gödras efter wärelträtt. Thet som är medh win och
wiene ochi råtte Penningar låne och godwilligen för-
sträckt / wi han eller på Interesten / och til samme och låne
Myntes sort / at betalas och fullgödras / försträckt thet
skal

147.
skal i Capital och Interesten / så framp- samme Mynte
Sort är til fängs / medh förestrefue specie Mynt betalt
och fullgödrat warda. Men så framp thet förestrefue
ne Penninge / eller Mynte sort icke wore til fängs / och
thet af samme Orts Magistrat sannades / då betalas
och fullgödras Lånet medh gängse Mynt / så Capitalet
som Interesten. All annan Handel och Wandel / Köpen-
stap och thet af sörorsalade Contraeter / Räkningar /
Förskrifningar / måge siellas fritt och saaklödt på thes-
se trene Mynte sorter / som är wårt Edlswärmynt /
Kopparsmynt och Ryskdaler in specie / och effter gjorde
Lofften och Contraet betalas.

III.

Då thet nu hwar och en må weta / huru thet ena
Myntet emoth thet andra gifwas och tagas skal / så
är thet hån af Os frdt / medh Myntet således sördor-
nat / at Wis wele / at Wäre gode Män och Undersä-
there / så och andre hoos Os wistandes sigh råtta skole /
nemligen / wiht Wäre Edlswärmynt / at otta Dre eller
Rusfincke göra en Swenskt Marek / fyra Marek eller
erettiso två Dre eller Rusfincke / göra en Swenskt
Daler / och sex Marek eller fyrettiso otta Dre eller Rus-
fincker / göre en Ryskdaler in specie / och således skole
det emoth hwar andre anammes och gifwas. Vihit
Kopparsmynt hafwe Wis funnit gott / at söllia thet
gemene loppet / som nu allmenneligen är å gång hoos
högh och låg / fattigh och ryl / och alle Landz Währur /
Elen

Tienste. Dagzvärd en och arbete hafve satt sig effter;
nemligen/ at ett Edlswer Kunsincke gällor och betalas
medh sem fyrklar / eller som thet i gemen kallas medh
halstidie Dre Kopparmynt; En Ewensl Edlswer
Marck medh tiso dre rätteligen at sälta/ eller effter ge-
mene ordseden/ medh tiugu dre Kopparmynt; En
Ewensl Edlswer Daler eller fyra Marck sincken medh
fyrtiug dre/ eller effter gemen sät at kalla medh otto-
tiso dre eller tise Marck Kopparmynt; Och en Xijz
daler in specie medh sex Marcker Edlswermynt eller
sermo rätt dre/ eller såsom thet i gemen heter Eithun-
drade tiugu dre/ eller fempton Marcker Kopparmynt;
At således en Xijz daler kan och skal giffwas och ana-
mmas emoth sex Marck Edlswer Mynt och fempton
Marck Kopparmynt / och thet ena Myntet medh
thet andra således wärlat och betale blifwa; Och thet
än så händt at Kopparen reeste och begärligare blef-
we / så må Kopparmynt för en Wahra passera/ men
vthi Ködp och Eahl/ så och thet dagelige lesiw eruet
icke annorlunda gälla och gå/ än sagt är.

V.

Belangande de adngse Guld Sorter/ medan the icke
medh någon utveckelheit äre hnt inkomne läte Wi
dem för denne gång ovalverade/ och til vthgiffwarus
och anammarens fördelning/ mul des. Wi hafve
tydh något wist thet dswer at förordna/ allenast at
the äre wicklige och ofdrifstade/ och at thet tilbörigen
hns opå.

V.

Effter och vnder Xijz dalers namn och steen/ äth
stillige groswe Myntesorter af Edlswer inföhras i
Kylket/ som doch des wärde icke vthbringa/ som är
Edlswer Cronor/ Snllen och flere sluke/ auten odugse
eller afringare wärde; Thersföre at vndwiska och före-
komma Wäre Vnderfätheres skada/ hafwe Wi läte
på dese förnemligaste Sorter och som man hnt föhras/
göra en förteking/ at i tydh wara Wäre gode Man
och Vnderfäthere före; Och thet dem sedan nägre
sådane förekomma / the hdre och til hwem the wele/
rå giffwe Wi them som sådane tillbudag/ tillstånd/ at
låta klippa dem sönder/ och sedan må äganden anten
bära dem på Myntet/ och låte sig them thet betalas/
effter som the kunne wärde wara / och såsom brutte
Edlswer/ eller föhra dem hwart them tackes.

VI.

Alle Wäre Försäders/ serdeles Wäre högtährade
Eftellige läre Farsaders och Hersaders slague fyra
Marck och en Marck sincken / fast thet vthi en liten
difference finnes/ skole lika gälla medh Wäre/ och alle
sådnes för inka vpburne och lände warda.

VII.

Och på det Wäre Vnderfäthere / enkannerligen
Borgerstapet som medh Handelen omgås/ icke måge
för Wäre Vthull skul beswäras medh inwärlingen af
Xijz daler in specie/ och thet igenom anten twingos

at gifwa på honom opgälden / eller elles / bruka thet för
dem fritt at betala V:hetullen i edh Wäre Eölm
mynt i grofste Sorter / nemligen i en Marckstrecken /
två Marckstrecken / snta Marckstrecken eller högre /
räknandes sex Marck på Rixdaleren / och en tuende
deel thet off medh Wäre smått Eölmmynt i Runds
strecken och Örer. Thet och någon lydeligare faller /
medh gode Rixdaler in Specie V:hetullen at erläggia /
tå må thet honom fritt och obhindrat siända / å sätte
prins / men V:hetullen af alle inkommande W:hetur / skal
medh Rixdaler in Specie / på förordnade orter erlagt
och betalt warda.

VIII.

Thetta hafwe Wi / som förestifwit siädaat och
förordnat och wile at af alle Wäre Tjenare / Opbördz
och Embetsmän / så och af Wäre gode Män af Ridders
skapet och Adelen / sampt deras Tjenare och Opbördz
män / i lufa mätte af andre Wäre Undersäthere i ge
meen och i sinuethet achtas och obseruatas skal / så at
hwacken Wi och Cronan / eller någon annan i opbörd
och vthgiffte kommer til kort och på skada. Och såsom
nu Rixdaleren så wäl som Ropparmynt är fatt och
valuerat effter des maregång och Wäre gode Eölm
Eölmmynt på hwilket Wäre och alle andres Wäre
kommer sigh grunda och dre thet effter sätte / Thwile
Wi och / at alle Contracter, Arender och annan slikt
thet

149.
thet effter fattas och reducetas skal ; Alle Wäre Op
bördz och Embetsmän / så och Wäre gode Män / såsom sagt är /
och thet är slagt före ; Thvad som in erlägges i Rix
daler eller Ropparmynt / räknas effter förestreffue
wärdering i thet eridle Puncten ; Vnder någon här
emoth i en eller annan mätte / enlammeligen sigh vn
dersiät eller fördesiät / at vthi något förwärlande taga
mehra för Rixdaleren / eller i gäld och skuldz betalning
honom högre vthgifwa / än som scinton Marck Rop
parmynt / den skal vthan all Nåd / oachtat choo han
och är / blifwa allena straffat / och hafwa förwärlat
så många Penningar / som han öfwer denne Wäre
Ördning och glorde valuation anten i be: förwärling
eller betalning vthgiffwit hafwer. Der af Angifwaren
skal mitta en halffpart / och den andre halffparten kom
ma til Barnhuset här i Stockholm / och lufa så i de
andre Städer til Hospitalerne dersammesådes.

IX.

Der någon Wäre beclenter / som hafwer Wäre och
Chronones Penningemedel vnder händerne / och
bör swara för opbörd och vthgiffte / befinnes at haf
wa vthgiffwit / eller här effter warder vthgiffwandes
eller förwärlandes Rixdaleren högre / än som til fem
ton Marck Ropparmynt eller sex Marck Eölm
mynt / och thet medh sökt / eller söktandes warder sin
egen fordeel och profijt til Wäre och Rixsens skada / den
sam

samtre skal / ther det fornom ställigen betriffas kan /
dragas för rått / o. b icke allenast böda så mycket som
honon kan öfvertrivas at hafva öfvertråde Wäre
af Ryckes rithögskole Myntelacker / vthan och så
klas ifrån En. betes / och Bötterne de. as / som här ofwans
bemdte är.

X.

I lista mätto skal hållas medh alle Compagnie
betiente på det at sådan Ryckens frätande skada medh
full afvrat må kunna förekommen och hemmat blifva.
Wij besale förthen skul här medh allvarligen och strän
getligen / alle Wäre Embet. och Befalningzmän / högre
och lägre / serdeles Wår Ryck Skattmeziare / Öfver
Ståthållare / Kammer Råd / Landzhöfdingar /
Fougdar / Befalningzmän / Tullförwaltere / Mynt
meziare / Borgmeziare och Rådsmän i Städerne / som
antent äre under Öf och Chronan besietne och Öf
medh hörsamheet uldundene / eller här wissas och drif
tra deras handel och närhing / at thesse råtte sigg här
efter / wldh be. Straffet görandes och the som tred
bdre hastwacher starkt opsicht medh och ther vthan
förnuemse executera / såkert hvarion och enom är
Wår Hembd och Wredhe at vnderstå. Vilhet i
wiffo / hastre Wij ditta medh Wår egen Hand vnder
skrifte / och wisseligen läte sånta Wårt Secret här
edan sere.

Datum Stockholm / den 14 Aprilis.
Anno 1653.

CHRISTINA.

Sweriges Ryckes Ständers 21. 150.

Beslut

Som aff them enhälligen giordes på then
Allmänne Riksdagh som hölts i Stockholm / then
25. Junij Åhr M. D. C. LV.

Tryckt aff Henrich Keyser.